SUOMEN KIRJASTOSEURA
FINLANDS BIBLIOTEKSFÖRENING
FINNISH LIBRARY ASSOCIATION

Suomen kirjastoseura ry **Lausunto 4.11.2019**

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle

HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020.
Lausunto koskee yleisten kirjastojen määrärahoja valtion talousarviossa.

Suomen kirjastoseura ry on vuonna 1910 perustettu kansalaisjärjestö. Teemme työtä Suomen yleisten kirjastojen toimintaedellytysten parantamiseksi. Tavoitteemme on hyvin resursoitu ja kehittyvä kirjastolaitos, joka edistää suomalaisen yhteiskunnan demokraattista kehitystä ja kansalaisten sivistyksellisiä perusoikeuksia.

Lausuntomme tiivistettynä

1. Kirjastoautojen hankintaan kohdennettu lisärahoitus (1 milj. euroa) on tarpeellinen panostus ja toivomme sille jatkuvuutta.
2. Yleisten kirjastojen osalta talousarviosta puuttuu panostus digitaalisten palvelujen kehittämiseen. Esitämme erillisen määrärahan, suuruudeltaan 250 000 euroa osoittamista yleisten kirjastojen yhteisen e-kirjaston pilotointiin.

Lausuntomme kokonaisuudessaan

1. Kirjastoautot tarvitsevat tukeen jatkuvuutta

Talousarviossa sivulla 41 esitetään kertaluontoista lisäpanostusta 1 milj. euroa yleisten kirjastojen kirjastoautojen hankintaan. Kohdennettu määräraha kirjastoautojen hankintaan on erittäin tärkeä ja sille olisi hyvä saada jatkuvuutta.

Uuden kirjastoauton hankinta on ajankohtaista useissa kunnissa. Pelkästään Etelä-Suomen alueella kirjastoauton hankintaa suunnitellaan tietojemme mukaan kuudessa kunnassa.

Määrärahan kertaluonteisuus ei kuitenkaan mahdollista kirjastoautotoiminnan jatkuvuuden turvaamista koko Suomessa. Esitetty määräraha olisi hyvä muuttaa jatkuvaksi. Pidemmällä rahoituksella kunnat saavat uudistettua kirjastoautokantaa lähivuosina.

Pitkäjänteisyys rahoituksessa on tärkeää myös siksi, että kirjastoautojen hankinnat ovat pitkiä prosesseja. Hankintaesitys tehdään usein muutama vuosi ennen kuin varsinainen kirjastoauton osto tehdään.

Kirjastoautot ovat erinomainen tapa vahvistaa kansalaisten yhdenvertaisuutta kirjastopalvelujen saatavuudessa niin haja-asutusalueilla kuin kasvavilla kaupunkialueilla.

Kirjastoautot vievät ketterästi kirjastopalveluja myös kouluille, päiväkoteihin tai hoivalaitoksiin, joihin ei ole tarkoituksenmukaista rakentaa erillisiä kirjastotiloja tai resursoida pysyvää henkilökuntaa.

2. Lisärahoitusta tarvitaan kuntien yhteisen e-kirjaston pilotointiin

Digitalisaation myötä e-kirjoista on tulossa kirjastoille yhtä tärkeämpiä. E-kirjojen saatavuudessa on kuitenkin merkittävä tasa-arvo-ongelma.

Kuntien välillä on isoja eroja sähköisten kirjojen tarjonnassa. Esimerkiksi helsinkiläisen käytössä on yli 4000 suomenkielistä e-kirjaa. Sen sijaan Kotkassa asuvalla kirjaston käyttäjällä on käytössään vain noin tuhat e-kirjaa.

E-kirjojen alueellista saatavuutta ja tasa-arvoa pitää kehittää. Ehdotamme pilottihankkeena kuntien yhteisen e-kirjaston kokeilemista.

Kokeilun toteuttamisessa mukana olisi Yleisten kirjastojen konsortio laajassa yhteistyössä kustantajien ja muiden kirja-alan toimijoiden kanssa. Konsortiossa ovat mukana useimmat Suomen kunnat.

Kokeilun henkilöstökuluihin ja suunnittelutyöhön tarvitaan rahoitusta. **Esitämme 250 000 euron rahoituksen osoittamista Helsingin kaupunginkirjastolle.** Helsingin kaupunginkirjastolla on valtakunnallinen kehittämistehtävä ja se on myös Suomen yleisten kirjastojen muodostaman konsortion puheenjohtaja.

Roolissaan valtakunnallisena kehittäjänä ja konsortion puheenjohtajana Helsingin kaupunginkirjasto voi toteuttaa valtakunnallisen pilotin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Pilotin tavoitteena olisi

- lisätä e-kirjojen saatavuutta yleisten kirjastojen asiakkaille.
- edistää alueellisesti tasavertaisen e-kirjakokoelman syntymistä Suomen yleisiin kirjastoihin.
- tuottaa kustannusten jaosta kuntia tyydyttävä malli.
- e-kirjahankintojen yhteisten suuntaviivojen luominen ja niiden yhteinen hankinta.
- lujittaa kehittämisyhteistyötä kustantajien kanssa.

Pilotista on keskusteltu eri tahojen, mm. yleisten kirjaston konsortion ja kirja-alan sidosryhmien kanssa ja sen tarve on tunnistettu laajasti. Pilotti on hyvä keino saada käyntiin kuntien laaja yhteistyö e-kirjojen hankinnassa.

Suomen kirjastoseura ry:n puolesta,

Rauha Maarno
toiminnanjohtaja, Suomen kirjastoseura ry
puh. 044 7481801, rauha.maarno@fla.fi